

Súd: Okresný súd Dolný Kubín
Spisová značka: 7C/948/1998
Identifikačné číslo súdneho spisu: 5498899819
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 09. 2012
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Rastislav Plutinský
ECLI: ECLI:SK:OSDK:2012:5498899819.17

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Dolný Kubín samosudcom JUDr. Rastislavom Plutinským v právnej veci navrhovateľa: 1. I. Z., rod. D., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. D., O.E. XXXX/XX, 2. J. L., rod. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. D., A. XXXX/X-XX, 3. Y. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom B. D., O. XXXX/XX, 4. K. Z., rod. Z., nar. XX.XX.XXXX, bytom Ž., J. XXX, Č. X., všetci zastúpení: JUDr. Ľubomír Kaščák, advokát, Banská Bystrica, Horná 35, proti odporcovi: Ing. O. D., nar. XX.XX.XXXX, súkromný podnikateľ, trvale bytom I. Č.. XXXX/XX, B. D., štátne občianstvo SR, podnikajúci pod obchodným názvom Ing. Jozef Kovalík Trigon, IČO: 32 272 104, s miestom podnikania Dolný Kubín, J. Ťatliaka 2051/8, zast.: JUDr. Peter Škerlík, advokát so sídlom Dolný Kubín, J. Ťatliaka 2051/8 a JUDr. Pavel Novotný, advokát so sídlom Dolný Kubín, Radlinského 47, za účasti vedľajších účastníkov: STAR - stavebné a rekonštrukčné práce a.s., Kragujevská 4, Žilina, 2. SR - Ministerstvo hospodárstva SR, Mierová 19, Bratislava, v konaní o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva po Márii Podhorskej, takto

rozhodol:

I. Súd návrh zamieťa.

II. O trovách konania súd rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

odôvodnenie:

Navrhovatelia prostredníctvom právneho zástupcu podali na tunajší súd dňa 23.04.1998 žalobu, v ktorej žiadali, aby súd určil povinnosť odporcovi (STAR - stavebné a rekonštrukčné práce a.s. Žilina) vydať a vypratať nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXX k.ú.

7C/948/1998

2.

obec B. D. a to budovu č. s. XXXX s pozemkom KN parc. č. XXX - zastavaná plocha o výmere 204 m², ako aj pozemok KN parc. č. XXX/X - zastavaná plocha o celkovej výmere 622 m², o výmere 160 m² v obci a k.ú. B. D., ktorá je zapísaná v evidenčnom liste č. XXXX k.ú. a obce B. D. oproti povinnosti navrhovateľov spoločne a nerozdielne zaplatiť kúpnu cenu vo výške 158.315,- Sk ako aj povinnosť odporcu zaplatiť navrhovateľom trovy konania.

Uznesením zo dňa 18.05.1999 súd pripustil zmenu účastníkov na strane odporcu vzhľadom na prevod nehnuteľností, na základe ktorého sa odporcom namiesto pôvodného odporcu STAR - rekonštrukčné práce a.s. Žilina stal odporcom U. O. D., nar. XX.XX.XXXX. Zároveň súd svojim uznesením zo dňa 10.03.2006 pripustil zmenu návrhu tak, že predmetom konania bolo určenie, že do dedičstva po neb. A.

Z., rod. A.D., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX patria nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXX k.ú. B. D., obec B. D. a to budova súp. č. XXXX s vonkajšími úpravami, pozemok parc. KN č. XXX, druh pozemku zastavaná plocha o výmere 204 m², parc. KN č. XXX/X druh pozemku, zastavaná plocha o výmere 160 m², zapísané v katastri nehnuteľností Správa katastra Dolný Kubín. Uznesením zo dňa 02.05.2006 súd pripustil zmenu návrhu tak, že navrhovateľ žiadal určenie, že do dedičstva po neb. A.Á. Z., rod. A., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX patria nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXX k.ú. B. D., obec B. D. a to budova súp. č. XXXX s vonkajšími úpravami, pozemok parc. KN č. XXX, druh pozemku zastavané plochy a nádvoria o výmere 204 m², zapísané v katastri nehnuteľností Správa katastra Dolný Kubín.

Navrhovateľ O. Z., nar. XX.XX.XXXX v priebehu konania dňa XX.XX.XXXX zomrel, kde súd pokračoval ďalej s jeho právnymi nástupcami Y. Z., J. L. a I. Z..

Návrh odôvodnili tým, že dňa 14.03.1974 bola uzavretá kúpna zmluva medzi predávajúcim A. Z., nar. XX.XX.XXXX a kupujúcim Pamiatkostavom národným podnikom Žilina, predmetom ktorej bola kúpa nehnuteľností zapísaných v PK k.ú. mesta B. D. vo vložke č. XXX parc. č. XXX o výmere 160 m² a parc. č. XXX o výmere 204 m² na meno predávajúcej. Poukázali na tú skutočnosť, že uvedená kúpna zmluva bola uzavretá v rozpore s vtedy platným občianskym zákonníkom a ostatnými predpismi upravujúcimi postavenie štátu ako subjektu občiansko-právnych vzťahov a upravujúcimi nadobúdanie do vlastníctva štátu. Pamiatkostav Národný podnik Žilina ako kupujúci bol povinný uzavrieť kúpnu zmluvu tak, aby nehnuteľný majetok, ktorý bol predmetom prevodu prešiel na štát, avšak z čl. V. predmetnej kúpnej zmluvy zo dňa 14.03.1974 vyplýva, že nehnuteľnosť prešla na socialistickú organizáciu a nie na štát. V dobe vzniku právneho úkonu nehnuteľnosti mohol

nadobúdať len štát alebo socialistická organizácia na to splnomocnená a preto vzhľadom na nimi uvedené skutočnosti išlo o absolútne neplatný právny úkon podľa § 39 OZ.

Odporca žiadal žalobu zamietnuť. Poukázal na to, že navrhovatelia nemajú naliehavý právny záujem a to aj vzhľadom na zmenu petitu, keď predtým sa domáhali plnenia a teraz sa domáhajú určenia. Taktiež podľa nich navrhovateľka I. Z., rod. D. nie je ani aktívne legitimovaná, nakoľko nemôže byť dedičkou po neb. A. Z., rod. A., pretože nie je ani jej dcérou ani vnučkou ale manželkou jej neb. syna. Poukázali tiež na skutočnosť, že pokiaľ Najvyšší súd vo svojom rozsudku skonštatoval, že nehnuteľnosti

7C/948/1998

3.

neprešli na štát v rozhodnom období, nemá pre vec význam, nakoľko súd nim nie je viazaný a navrhovatelia nepredložili zatiaľ žiadny relevantný dôkaz o neplatnosti predmetnej zmluvy, navyše aj samotný navrhovateľ v predchádzajúcich konaniach považovali tento rozsudok za zmätočný. Kupujúci Pamiatkostav n.p. bola štátna socialistická organizácia, ktorá mohla hospodáriť iba s majetkom štátu, bola jeho správcou a v občiansko-právnych vzťahoch vystupovala vo svojom mene. Aj v prípade predmetnej kúpnej zmluvy kupovala majetok vo svojom mene, ale do vlastníctva ho nezískala ona ale vtedajší Československý štát. Taktiež poukázal na § 3 OZ, kde výkon práva navrhovateľov podľa neho možno považovať za špekulatívny.

Okresný súd svojim rozsudkom zo dňa 06.06.2006 návrhu vyhovel a určil, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva po neb. A. Z., rod. A., nar. XX.XX.XXXX zomrelej dňa XX.XX.XXXX. V zásade skonštatoval svoju viazanosť rozsudkom NS SR 2Cdo 11/1993 zo dňa 30.04.1993, v ktorom tento súd skonštatoval, že predmetné nehnuteľnosti v rozhodujúcom období podľa zákona č. 87/1991 neprešli na štát a poukázal na skutočnosť, že týmto názorom Najvyššieho súdu SR sa cítili viazané aj ďalšie súdy, ktoré rozhodovali ohľadne predmetných nehnuteľností.

Na odvolanie odporcu Krajský súd v Žiline ako súd odvolací svojim uznesením sp. zn. 23 Co/386/2006 zo dňa 30.11.2006 rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Vo svojom zrušujúcom

uznesení uložil okresnému súdu povinnosť opätovne rozhodnúť o návrhu, vysporiadať sa s námietkami odporcu týkajúcimi sa jednak pasívnej legitímácie, ako i právneho posúdenia.

Okresný súd potom opätovne svojim rozsudkom zo dňa 20.02.2008 určil, že predmetné nehnuteľnosti patria do dedičstva po nebohej A. Z., kde poukázal na svoju viazanosť rozsudkom Najvyššieho súdu SR 2 Cdo 11/93 zo dňa 30.04.1993, a teda viazanosťou tým, že predmetné nehnuteľnosti neprešli na štát v období od 25.02.1948 do 01.01.1990 a zároveň konštatoval, že ani po 01.01.1990 nedošlo k nadobudnutiu predmetných nehnuteľností vydržaním.

Krajský súd v Žiline ako súd odvolací svojim uznesením sp.zn. 9Co/158/2008 zo dňa 26.03.2009 vyššie citovaný rozsudok okresného súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie, pričom skonštatoval, že sa možno stotožniť s názorom prvostupňového súdu v tom, že v tejto konkrétnej veci sú súdy viazané právnym názorom Najvyššieho súdu SR sp.zn. 2 Cdo 11/93, ktorý konštatoval, že sporné nehnuteľnosti neprešli na štát, ale zároveň je potrebné hodnotiť takýto záver z hľadiska jeho vplyvu na posudzovanie konkrétnej žaloby navrhovateľov na určenie vlastníckeho práva. Uvedený rozsudok posudzoval otázku vlastníctva sporných nehnuteľností len vo vzťahu k štátu, keď konštatoval, že tieto nehnuteľnosti na základe kúpnej zmluvy zo dňa 14.03.1974 neprešli na štát. Z jeho rozhodnutia nevyplýva, že by citovaná kúpnopredajná zmluva bola uzatvorená v rozpore so zákonom, a teda že by pre predávajúceho a kupujúceho z tohto právneho úkonu nevyplývali žiadne práva a povinnosti. Poukázal na to, že bude v ďalšom povinnosťou prvostupňového súdu preskúmať kúpnopredajnú zmluvu uzatvorenú medzi právnou predchodkyňou navrhovateľov a Pamiatkostavom š.p. Žilina a zároveň tento právny úkon právne posúdiť tak, aby z jeho rozhodnutia bolo zrejmé, k akému záveru pri rozhodovaní dospel a akými úvahami sa pri svojom rozhodovaní riadil. (Zo skutočností, že nehnuteľnosti neprešli na štát ešte nemožno vyvodiť, že nemohli prejsť na

7C/948/1998

4.

tretiu osobu, napr. Pamiatkostav š.p., resp. Pamiatkostav n.p.). Ďalej uložil prvostupňovému súdu vysporiadať sa aj s námietkou odporcu týkajúcou sa jeho pasívnej legitímácie v konaní.

Svojim podaním zo dňa 01.12.2008 odporca dal výzvu na vstup vedľajších účastníkov do konania, a to správcu konkurznej podstaty úpadcu spoločnosti STAR - stavebné a rekonštrukčné práce a.s., Kragujevská 4, 010 75 Žilina, a to JUDr. Martina Kubinca, Tajovského 5, 010 01 Žilina a Slovenskú republiku - Ministerstvo hospodárstva SR, Mierová 19, 827 15 Bratislava. Uvedení vedľajší účastníci nemali námietky voči ich vstupu do konania. Aktívne vystupoval len vedľajší účastník - SR - MH SR, podľa ktorého rozsudkom NS SR 2 Cdo 11/93 nebolo konštatované, že na základe kúpnej zmluvy zo dňa 14.03.1974 neprešlo vlastníctvo na štát, ale len že vlastnícke právo neprešlo na štát v rozhodnom období z dôvodu uvedeného v ustanovení § 6 ods. 1 písm. g) z.č. 87/91 Zb. Podľa nich ak štátny podnik kúpou získal túto nehnuteľnosť pre svoju hospodársku činnosť, tak na takéto prípady sa nevzťahuje reštitučný zákon, v danom prípade z.č. 87/91 Zb. a takéto prípady sa potom posudzujú výlučne podľa OZ. V danom prípade táto nehnuteľnosť prešla na štát priamo zo zákona a nebol potrebný žiadny iný úkon k tomu, aby bolo možné zapísať nehnuteľnosti v katastri na štát.

Okresný súd potom v predmetnej veci sp. zn. 7C 948/1998 rozhodol rozsudkom zo dňa 03.11.2010, kde opätovne určil, že do dedičstva po nebohej A. Z., rod. A., nar. XX.XX.XXXX, zomr. XX.XX.XXXX patria nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXX k.ú. B. D., obec B. D. a to budova súp. č. XXXX s vonkajšími úpravami, pozemok par. KN č. XXX, druh pozemku - zastavané plochy a nádvorcia o výmere 204 m², zapísané v Katastri nehnuteľností, Správa katastra Dolný Kubín. O trovách konania súd rozhodol tak, že o nich rozhodne po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

V odôvodnení rozsudku číslo konania 7C 948/1998-392 zo dňa 03.11.2010 súd uviedol toto:

Súd vykonal v predmetnej veci dokazovanie listinnými dokladmi založenými v spise ako i oboznámením sa so spismi Okresného súdu Dolný Kubín sp. zn. 5C 336/91, 8C/832/1994, Okresný súd Martin sp. zn. 5C 158/94 ako i so spisom Okresného úradu Dolný Kubín V 812/98, spismi Katastrálneho úradu v Banskej Bystrici, Správa katastra Dolný Kubín V 293/93, V 1192/96, ako i výsluchom účastníkov, pričom zistil tento skutkový stav:

Právna predchodkyňa navrhovateľov A. Z., nar. XX.XX.XXXX ako predávajúca uzavrela s kupujúcim Pamiatkovstav n.p. Žilina zastúpený ekonomickým námestníkom Ing. K. Ď. dňa 14.03.1974 kúpnu zmluvu, predmetom ktorej boli nehnuteľnosti zapísané vtedy v pozemkovej knihe k.ú. Mesta B. D. vo vložke č. XXX radové číslo 1, parc. č. XXX spoločný dvor o výmere 160 m² z celkovej výmery 584 m², radové číslo X, parc. č. XXX dom č.p. XX o výmere 204 m² pod B1 na meno predávajúcej A. Z., rod. A. v celku a to za cenu 158.315,- Sk. V bode V. citovanej kúpnej zmluvy je uvedené, že vlastníctvo k predaným nehnuteľnostiam prechádza na kupujúceho po zaplatení kúpnej ceny a po jej vyplatení môže kupujúci požiadať o záznam v evidencii nehnuteľností o zmene vlastníctva. V uvedenej zmluve nie je žiadna zmienka o tom, že by

7C/948/1998

5.

vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam nadobúdala štát a že kupujúci bude len správcom uvedených nehnuteľností.

V konaní vedenom na Okresnom súde Dolný Kubín pod sp. zn. 5C/336/1991 boli zamietnuté návrhy právnych nástupcov kupujúcej A. Z. podľa zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách, kedy súdy skonštatovali, že kúpna zmluva bola uzavretá v tiesni, nemal však preukázané nevýhodné podmienky. Zároveň však odvolací súd pripustil vo veci dovolanie, kde Najvyšší súd Slovenskej republiky svojim rozsudkom 2 Cdo 11/93 zo dňa 30.04.1993 dovolanie zamietol, avšak z iných dôvodov, keď skonštatoval, že v riešenej veci nemožno považovať navrhovateľov za aktívne legitimovaných k uplatňovaniu reštitučného nároku podľa zákona č. 87/91, pretože nehnuteľnosti, vydania ktorých sa domáhali, neprešli na štát v rozhodnom období (25.02.1948 až 01.01.1990) pretože Pamiatkovstav n.p. Žilina štát nereprezentoval, ani nebol oprávnený za štát konať, resp. ho

zastupovať. Napádané rozhodnutie krajského súdu teda najvyšší súd považoval za vecne správny, hoci z iných právnych dôvodov ako sa v tomto uvádzali.

Následne Okresný súd Dolný Kubín v konaní pod sp. zn. 8C/832/1994 riešil návrh navrhovateľov na obnovu vyššie citovaných konaní, kde však okresný súd svojim uznesením zo dňa 12.09.1996 návrh zamietol, kde v dôvodoch citoval vyššie uvedený právny názor najvyššieho súdu v rozsudku sp. zn. 2 Cdo 11/93. Taktiež Krajský súd v Banskej Bystrici ako súd odvolací svojim uznesením 10 Co 1070/96 zo dňa 31.01.1997 toto uznesenie okresného súdu potvrdil, kde skonštatoval, že vzhľadom na vyslovený názor Najvyššieho súdu SR v súvislosti s prejednávaním tej istej veci, sú súdy nižšieho stupňa pritom viazané názorom najvyššieho súdu vyslovenom v rozhodnutí, ktoré bolo vydané v dovolacom konaní.

Tu treba poukázať aj na rozsudok Najvyššieho súdu SR z 27.04.1993 sp.zn. 3 Cdo 25/93, kde bol vyslovený názor, že vec prešla na štát v zmysle § 6 ods. 1 písm. g) z.č. 87/1991 Zb., aj keď kúpnu zmluvu ako kupujúci uzavrel štátny podnik, resp. jeho právny predchodca ako správca národného majetku. Na tom nič nemení tá skutočnosť, že štát mohol byť sám účastníkom občianskoprávných vzťahov (§ 21 OZ). Uvedený právny názor sa potom stal prevažujúcim v rozhodovaní súdov. Nutné je skonštatovať, že uvedený rozsudok obsahuje rozsiahlejšie odôvodnenie ako rozsudok 2 Cdo 11/93. Avšak aj v konkrétnom prípade, ktorý bol riešený či už rozsudkom Krajského súdu v Košiciach z 03.11.1992 č.k. 14 Co/305/92-73, resp. po dovolaní rozsudkom NS SR 3 Cdo 25/93, sa tu však vždy riešila otázka, či vec v rozhodnom období prešla na štát, pretože na strane kupujúceho nevystupoval štát, ale socialistická

hospodárska organizácia, ktorá bola samostatným právnickým subjektom odlišným od štátu, právnickou osobou s vlastným majetkom.

Navrhovatelia zároveň podali aj návrh na vyslovenie neplatnosti predmetnej kúpnej zmluvy, ktorý prejednal Okresný súd v Martine pod sp. zn. 5C 158/94, kde konanie svojim uznesením zo dňa 27.03.1998 zastavil z dôvodu, že odporca Pamiatkovstav š.p. Žilina bol ku dňu 30.06.1992 zrušený bez likvidácie. Pokiaľ ide o právne nástupníctvo pôvodného kupujúceho Pamiatkovstav, národný podnik Žilina, tak ten bol v roku 1989 vymazaný z obchodného registra (viď č.l. 32 spisu 5C 158/94), kde všetky práva a záväzky tohto subjektu prevzal Pamiatkovstav š.p. Žilina, kde tento bol k 30.06.1992 zrušený bez likvidácie s tým, že jeho majetok, práva, povinnosti a záväzky prešli v celom rozsahu na Fond národného majetku

7C/948/1998

6.

SR a následne v zmysle zakladateľskej listiny akciovej spoločnosti zo dňa 11.06.1992 bola založená spoločnosť STAR - stavebné a rekonštrukčné práce, a.s., Žilina, Kragujevská č. 4, kde Fond národného majetku ako zakladateľ v čl. II. ods. 3 Zakladateľskej listiny vkladá nepeňažný vklad, kde predmetom je všetok majetok, slúžiaci na prevádzkovanie štátneho podniku Pamiatkovstav Žilina, ako i všetky práva, povinnosti, záväzky (i neznáme), okrem práv podľa § 16 z.č. 92/91 Zb. (práva z priemyselného alebo iného duševného vlastníctva).

Vykonaným dokazovaním o.i. súd ešte zistil, že už v žalobe z 15.05.1991, ktorá bola doručená súdu 17.05.1991 a ktorá bola prejednávaná pod sp.zn. 5C 336/91, bola táto žaloba doručená súdom, ako vyplýva z doručky v tomto spise, Pamiatkovstavu Žilina, kde to prevzal Pamiatkovstav š.p., podnikové riaditeľstvo Žilina. Pamiatkovstav š.p. potom 19.09.1991 poslal aj vyjadrenie k návrhu, v ktorom žiadal, aby súd vydal rozsudok, že predmetná zmluva zo dňa 14.03.1974 je platná a právne účinná. Treba poukázať na to, že aj v rozsudku

Okresného súdu sp.zn. 5C 336/91 zo dňa 27.03.1992, tak aj v rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp.zn. 15 Co 206/92 zo dňa 09.06.1992 je ako odporca stále uvádzaný Pamiatkovstav n.p. Žilina zastúpený JUDr. Jozefom Kadurom, kde však tomu plnú moc na zastupovanie udelil už Pamiatkovstav š.p. Žilina. V rozsudku Najvyššieho súdu SR 2 Cdo 11/93 však už je ako odporca uvedený Pamiatkovstav š.p. Žilina. Taktiež v konaní 5C 158/94 o neplatnosť kúpnej zmluvy, je zle označený ako odporca Pamiatkovstav n.p. Žilina, ktorý už v čase podania žaloby (12.07.1993) neexistoval, avšak treba skonštatovať, že táto žaloba bola dňa 03.11.1993 doručená STAR - stavebné a rekonštrukčné práce a.s. Žilina, kde právny zástupca tohto subjektu sa dostavil aj na pojednávanie dňa 25.11.1993.

V zmysle § 80 písm. c) O.s.p., návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

V zmysle § 1 ods. 1 zákona č. 87/1991 Zb., zákon sa vzťahuje na zmiernenie následkov niektorých majetkových a iných krívd, ktoré vznikli občianskoprávnymi a pracovnoprávnymi úkonmi a správными aktmi, urobenými v období od 25. februára 1948 do 1. januára 1990 (ďalej len "rozhodné obdobie") v rozpore so zásadami demokratickej spoločnosti, rešpektujúcej práva občanov vyjadrené Chartou Organizácie Spojených národov, Všeobecnou deklaráciou ľudských práv a nadväzujúcimi medzinárodnými paktmi o občianskych, politických, hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach.

V zmysle § 39 OZ platného v čase uzatvárania predmetnej kúpnej zmluvy, neplatný je právny úkon, ktorý svojím obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza alebo sa prieči záujmom spoločnosti.

V danom prípade teda súd viazaný zrušujúcim uznesením odvolacieho súdu v prvom rade preskúmal kúpnopredajnú zmluvu uzatvorenú medzi právnou predchodkyňou navrhovateľov a Pamiatkovstavom

n.p. Žilina, pričom mal za to, že uvedená kúpna zmluva je absolútne neplatná z dôvodu, že táto odporovala zákonu v čase jej uzavretia a na jej základe nehnuteľnosti, ktoré sú predmetom sporu, neprešli na štát, pričom tento názor je v súlade s názorom vysloveným Najvyšším súdom SR 2 Cdo 11/93.

7C/948/1998

7.

Právny úkon kúpnej zmluvy medzi fyzickou a právnickou osobou bol aj v čase uzavretia predmetnej zmluvy 14.03.1974 občianskoprávnym úkonom spravujúcim sa ustanoveniami vtedy platného OZ, ktorý v ustanoveniach §§ 18 - 21 vymedzoval, že subjektmi občianskoprávných vzťahov sú socialistické organizácie, vymenoval ich typy a určil, že účastníkom týchto vzťahov môže byť i štát. Ani z ustanovenia § 19 OZ o spôsobilosti socialistických organizácií k právam a povinnostiam občianskoprávných vzťahov nie je možné bez ďalšieho vyvodiť, že ak tieto organizácie v týchto vzťahoch vystupujú svojim menom a nesú v nich a z nich majetkovú zodpovednosť, boli, resp. sú vlastníkami všetkého majetku, ktorý je predmetom týchto právnych vzťahov. Hospodársky zákonník (z.č. 109/1964 Zb.) v čl. III. určoval zásadu, že k plneniu úloh hospodárskej a kultúrnej výstavby zriaďoval štát štátne organizácie a zveril im do správy časti národného majetku, zatiaľ čo družstevné a spoločenské organizácie hospodárili ako s vlastným majetkom, tak okrem neho aj s majetkom národným, ktorý im štát zveril do užívania a jednotné roľnícke družstvá hospodárili tiež s pôdou, ktorá bola v ich spoločnom užívaní.

Uvedená zásada vyjadrovala, že im nebolo priznané vlastnícke právo k majetku, s ktorým hospodárili, lebo vlastníkom majetku, ktorý užívali k svojej hospodárskej činnosti, bol štát a v právnych vzťahoch preto vystupovali ako nositelia práva správy národného majetku (bližšie viď napr. odôvodnenie rozsudku NS SR 3 Cdo 25/93). V podstate správne argumentuje odporca tým, že Pamiatkostav n.p. bol štátnou socialistickou organizáciou a ten mohol hospodáriť iba s majetkom štátu. Bol jeho správcom a v občianskoprávných vzťahoch vystupoval vo svojom mene. Skutočne § 8 z.č. 51/1955 stanovuje, že vlastníkom majetku národného podniku je štát, národnému podniku je tento majetok zverený do správy, i vo veciach tohto majetku národný podnik koná vo svojom mene. Orientujúcim je tiež ustanovenie § 11 ods. 4 HZ, ktorý určoval, že stavba je vo vlastníctve tej socialistickej organizácie, ktorá ju obstarala, prípadne vo vlastníctve štátu, ak ide o štátne organizácie. V čase uzavretia kúpnej zmluvy taktiež platilo ustanovenie § 30 ods. 1 vyhlášky 104/1966 Zb., podľa ktorého odplatné prevody vecí do štátneho socialistického vlastníctva od občanov a iných organizácií než socialistických sa spravujú predpismi OZ, kde v § 19 OZ bolo ustanovené, že socialistické organizácie vystupujú v občianskoprávných vzťahoch vo svojom mene a majú majetkovú zodpovednosť z týchto vzťahoch vyplývajúcu, pokiaľ nie je stanovené inak. § 2 ods. 4 vyhlášky č. 104/1966 Zb. stanovoval, že ako vlastníkom nehnuteľného národného majetku sa zapisuje v evidencii nehnuteľností Československý štát s vyznačením organizácie, ktorá majetok spravuje. Organizácia je povinná do 60 dní po tom, keď nadobudla do svojej správy nehnuteľnosti, oznámiť zmenu vo vlastníctve alebo správu nehnuteľnosti, orgánu vedúcemu evidenciu nehnuteľnosti a odovzdať mu podklady pre zápis zmien v tejto evidencii. V podstate tak isto upravoval zápis národného majetku aj § 7 ods. 1 vyhlášky č. 23/1964 Zb.

V danom prípade je teda nesporné, že skutočne na základe predmetnej kúpnej zmluvy nebolo možné, aby národný podnik ako štátna organizácia nadobudol predmetné nehnuteľnosti do svojho vlastníctva, a v tomto smere je tvrdenie odporcu správne, avšak predmetná kúpna zmluva zo 14.03.1974 bola občianskoprávnym úkonom, ktorý sa spravoval ustanoveniami vtedy platného OZ a pokiaľ tieto neboli dodržané, išlo o úkon absolútne neplatný a nemohol nadobudnúť vlastníctvo ani národný podnik, ani štát. Súd nespochybňuje skutočnosť, že národný podnik mohol konať vo svojom mene, a teda aj Pamiatkostav n.p. V danom prípade v celej kúpnej zmluve chýba zmienka o tom, že vlastníkom prevádzaných

7C/948/1998

8.

nehnutelností sa stane štát, ba práve naopak je tam vyslovene napísané, že nehnuteľnosti kupuje kupujúci. Nie je tam ani napísané, že na liste vlastníctva bude zapísaný ako vlastník Československý štát a že kupujúci je a môže byť len správcom národného majetku, ktorý predstavujú v danom prípade sporné nehnuteľnosti. Ak bolo teda úmyslom kúpnej zmluvy, aby sa vlastníkom stal štát, malo to tam byť jednoznačne uvedené, taktiež aj to, že kupujúci bude len správcom majetku, ktorý predstavujú kupované nehnuteľnosti, avšak nič také sa v kúpnej zmluve nenachádza. Nebolo však možné, aby národný podnik kúpil nehnuteľnosti pre seba do svojho vlastníctva, v zmysle vyššie citovaných zákonných ustanovení to nebolo možné, bolo to v rozpore s vtedy platnou právnou úpravou, napr. § 8 z.č. 51/1955, resp. zákonných ustanovení uvedených v predchádzajúcom odseku. Kúpna zmluva zo dňa 14.03.1974 je preto absolútne neplatná v zmysle vtedy platného § 39 OZ, pretože svojím obsahom odporuje zákonu, nakoľko národný podnik nemohol nadobúdať majetok do svojho vlastníctva, mohol byť len jeho správcom.

V ďalšom pri skúmaní vlastníctva súd teda vychádzal z toho, že kúpna zmluva je absolútne neplatná a zároveň sa cítil viazaný aj konštatovaním Najvyššieho súdu SR sp.zn. 2 Cdo 11/1993, že predmetné nehnuteľnosti neprešli na štát v období do 01.01.1990. Pokiaľ však nehnuteľnosti neprešli z pôvodnej predávajúcej na iný subjekt na základe kúpnej zmluvy, je zrejme, že zostali v jej vlastníctve, z čoho samozrejme v súlade s konštatovaním odvolacieho súdu nemožno vyvodiť, že nemohli prejsť na tretiu osobu iným spôsobom nadobudnutia vlastníctva. Do úvahy vzhľadom na viacero subjektov, ktoré mali nehnuteľnosti v držbe, prichádza do úvahy predovšetkým nadobudnutie vlastníckeho práva vydržaním ako originárne nadobudnutie vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Tu treba pripustiť, že pokiaľ by niektorý z právnych nástupcov kupujúceho nehnuteľnosti vydržal, resp. nadobudol vlastnícke právo vydržaním k predmetným nehnuteľnostiam, bola by zmluva odporcu so spoločnosťou STAR platná a ten by na základe nej nadobudol vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam, v opačnom prípade však nie, nakoľko platí občianskoprávna zásada, že nikto nemôže previesť na nikoho viac práv ako má sám, a teda nemôže previesť na niekoho vlastnícke právo, pokiaľ ho sám nemá.

Pokiaľ ide o vydržanie, v danom prípade treba urobiť krátky exkurz do úpravy držby a vydržania. Občiansky zákonník č. 40/1964 držbu a vydržanie až do novelizácie zákonom č. 131/1982 Zb., t.j. do 01.04.1983 neupravoval, v zásade nadobudnutie vlastníctva vydržaním nepoznal. Až uvedenou novelou v ustanoveniach §§ 132a, 135a sa novo upravila ochrana držby a vydržanie s možnosťou započítania času predchádzajúcej nepretržitej držby pred 01.04.1983 s tým, že tento čas sa neskončil skôr, než 01.04.1984 (§ 865 ods. 3). Podľa tejto úpravy vlastníctvo k veci, ktorá mohla byť v osobnom vlastníctve, nadobudol občan, ktorý mal nepretržite v držbe hnutelnú vec 3 roky a nehnuteľnú vec 10 rokov, s vecou nakladal ako so svojou a so zreteľom na všetky okolnosti bol dobromyseľný, že mu vec patrí. Podľa uvedenej úpravy nebolo možné nadobudnúť vec z majetku v socialistickom vlastníctve, alebo vec, ku ktorej mala socialistická organizácia právo užívania podľa osobitných predpisov. V prípade pozemku bolo vydržanie upravené osobitne, vydržať bolo možné iba pozemok alebo jeho časť, ku ktorému by sa inak mohlo zriadiť právo osobného užívania. Vlastníctvo k takému pozemku však nadobudol štát, občan nadobudol zo zákona právo na uzavretie dohody o osobnom užívaní. Súčasný platný právny stav platí od 01.01.1992, kedy bol OZ novelizovaný zákonom č. 509/1991 Zb. (viď §§ 129 a nasl. teraz platného OZ), kedy

7C/948/1998

9.

vydržanie je osobitný originárny spôsob nadobudnutia vlastníckeho práva zo zákona, pri splnení nasledovných zákonom požadovaných predpokladov, a to 1. musí ísť o spôsobilý predmet vydržania, kedy ním môže byť každá vec v právnom zmysle, ktorá môže byť predmetom vlastníctva, s výnimkou vecí, ktoré môžu byť predmetom vlastníctva iba štátu alebo určených právnických osôb (§ 125 ods. 2 OZ, čl. 20 Ústavy SR), 2. držba musí byť oprávnená, čo je vtedy, ak je držiteľ so zreteľom na všetky okolnosti dobromyseľný o tom, že mu vec alebo právo patrí, pri pochybnostiach sa predpokladá, že držba je oprávnená (§ 130 ods. 1 OZ). Oprávnená držba je faktické ovládanie veci alebo vykonávanie práva späť s vôľou nakladať s nimi ako so svojimi, v dobrej viere, že držiteľovi veci alebo vykonávateľovi

práva tieto patria. Pri oprávnenej držbe teda musia byť splnené náležitosti: 1. faktické ovládanie veci alebo vykonávanie práva, 2. vôľa nakladať s vecou alebo s právom ako so svojimi, 3. dobrá viera, že mu vec alebo vykonávania práva patria. Túto skutočnosť, či držiteľ veci alebo vykonávateľ práva je dobromyseľný alebo nedobromyseľný treba vždy hodnotiť objektívne a nielen zo subjektívneho hľadiska, z hľadiska osobného presvedčenia samotného držiteľa veci. Dobromyseľnosť je vnútorný psychický stav, ktorý nemožno priamo

dokázať a možno o nej usudzovať len z okolností, v ktorých sa tento psychický stav navonok prejavuje, pričom základným rozlišujúcim kritériom je, či držiteľ veci alebo vykonávateľ práva pri normálnej opatrnosti, ktorú možno so zreteľom na okolnosti daného prípadu rozumne od neho požadovať, mohol alebo nemohol mať pochybnosti o tom, že vec, ktorú fakticky ovláda, alebo právo, ktoré vykonáva, mu patria. 3. Zároveň podľa terajšej platnej úpravy držba musí byť nepretržitá počas celej zákonom ustanovenej doby, a to u hnutelných vecí 3 roky a u nehnuteľností 10 rokov. Do plynutia tejto doby sa započítava aj doba oprávnenej držby právneho predchodcu vydržiteľa. Ak dôjde k prerušeniu vydržacej doby v dôsledku toho, že držiteľ prestal byť dobromyseľný v tom, že mu vec patrí, plynutie takto prerušenej vydržacej doby sa neobnovuje ani pri novom vzniku oprávnenej držby tej istej veci, v takom prípade začína plynúť nová vydržacia doba.

Vzhľadom na vyššie uvedené o vydržaní je potom zrejmé, že pre skúmanie predmetného prípadu je dôležité predovšetkým obdobie po 01.01.1992, nakoľko do uvedeného dátumu právnické osoby nemohli nadobudnúť vlastnícke právo vydržaním. K vyššie citovaným predpokladom možno povedať, že sporné nehnuteľnosti sú spôsobilým predmetom vydržania (nejedná sa o takú vec, ktorá by mohla byť predmetom vlastníctva len štátu alebo určených právnických osôb), možno konštatovať, že aj samotná držba trvá viac ako 10 rokov a tieto skutočnosti ani nie sú medzi účastníkmi sporné. Posúdiť tu treba tú skutočnosť, či v danom prípade bola držba oprávnená. Tu treba taktiež skonštatovať, že boli naplnené podmienky zo strany či už odporcu alebo jeho predchodcov ohľadne faktického ovládania veci, resp. bola tu vôľa nakladať s vecou (s nehnuteľnosťami) ako so svojou. Podľa názoru súdu však v danom prípade chýba náležitosť dobrej viery. Je pravdou, že predovšetkým literatúra produkovala názory, ktoré so zreteľom na túto subjektívnu stránku oprávnenej držby z okruhu oprávnených osôb vylučujú právnické osoby, nakoľko u tých neexistuje psychický stav, vnútorné presvedčenie, že im vec patrí, a preto môžu byť len držiteľmi, nemôžu sa však stať oprávnenými držiteľmi so všetkými zákonnými dôsledkami. (viď napr. Stručný komentár OZ, Peter Vojčík a kolektív, IURA EDITION 2008, strana 283.) Súdna prax však jednoznačne pripúšťa vydržanie aj právnickými osobami, resp. aj štátom. Tu snád ešte treba spomenúť aj rozsudok NS ČR 22 Cdo 306/2001, ktorý korešponduje so súdnou praxou, v ktorom je konštatované, že v prípade, že štátny podnik a predtým národný

7C/948/1998

10.

podnik vykonával faktický obsah práva hospodárenia s majetkom štátu (predtým obsah správy národného majetku), i voči majetku, ktorý nebol vo vlastníctve štátu, bol štát držiteľom tohto majetku, štátny (národný) podnik bol jeho detentorom. Je tu tiež konštatovanie, s ktorým súd súhlasí a ktoré je bežnou súčasťou právnej praxe, že novela OZ (zákon č. 509/1991 Zb.) umožnila i právnickým osobám a štátu nadobúdať vlastnícke právo vydržaním. Vlastníkom nehnuteľností sa tak od 01.01.1992 stane i štát, pokiaľ má nehnuteľnosť v oprávnenej držbe nepretržite po dobu 10 rokov a to i v prípade, že sa stal oprávneným držiteľom pred 01.01.1992. Do vydržacej doby je treba započítať i dobu oprávnenej držby vykonávanej pred týmto dňom. Avšak súd poukazuje na to, že uvedený rozsudok nehovorí automaticky o tom, že po 01.01.1992 sa štát stáva vlastníkom z titulu vydržania, vyriešil problém, kto takýto majetok vydržaním nadobudne, a to či štátny (národný) podnik alebo štát, výslovne sa však v rozsudku hovorí, že otázkou, či bola držba štátu oprávnená, sa nezaoberal, resp. nemohol zaoberať vzhľadom k predmetu dovolacieho konania.

Pokiaľ teda skúmame v konkrétnom prípade oprávnenosť držby, a to konkrétne náležitosť dobrej viery, že v danom prípade štátu nehnuteľnosti patria, súd poukazuje na to, že

takáto viera musí byť počas celej vydržacej lehoty a pokiaľ dôjde k jej prerušeniu a držiteľ prestane byť dobromyseľný, plynutie takto prerušenej vydržacej doby sa neobnovuje ani pri novom vzniku oprávnenej držby, v danom prípade predmetných nehnuteľností. Tu potom súd dáva do pozornosti, že v zmysle judikatúry už samotné podanie žaloby 5C 336/91 pretrhlo plynutie vydržacej doby, resp. štát stratil dobrú vieru a jednoznačne možno skonštatovať, že o dobrej viere na strane štátu nemožno hovoriť po rozsudku Najvyššieho súdu SR 2 Cdo 11/93 z 30.04.1993, nakoľko v tomto rozsudku je konštatované, že nehnuteľnosti na štát neprešli. Stále si musíme uvedomovať, že hoci štátny podnik bol len detentorom, ktorý fakticky vec ovládal a nebola daná vôľa nakladať s nehnuteľnosťami pre seba, avšak pokiaľ boli žaloby a rozsudky tak ako je to v tomto rozsudku vyššie uvedené, vždy doručované, ako správcovi alebo subjektu, ktorý vykonával fakticky obsah práva hospodárenia s majetkom štátu, subjektu totožnému s detentorom, nemohol štát byť v dobrej viere, že mu to patrí. Od správcu, resp. subjektu, ktorý vykonával právo hospodárenia a prostredníctvom nich aj od štátu je možné rozumne požadovať, aby mali pochybnosti, či štátu nehnuteľnosti patria, resp. títo sa jednoznačne dozvedeli a bol im doručený rozsudok, že štát nehnuteľnosti do 01.01.1990 nenadobudol. Pokiaľ nemali iný titul ohľadne nadobudnutia vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, museli mať pochybnosti o tom, či štátu vlastnícke právo patrí a dobrá vôľa štátu tým bola narušená. Pokiaľ bola vydržacia doba prerušená, a to už podaním žaloby na súd dňa 17.05.1991 (žiadané určenie, že predmetná kúpna zmluva je neplatná, pričom je dôležité poznamenať, že pôvodne pri podaní žaloby nešlo o žalobu žiadajúcu reštitúciu nehnuteľností, ale poukazujúcu na absolútnu neplatnosť kúpnej zmluvy z dôvodu rozporu s § 37 OZ) a táto žaloba bola riadne doručená 04.09.1991 vtedajšiemu subjektu, ktorý vykonával právo hospodárenia s majetkom štátu - predmetnými nehnuteľnosťami, musela by začať plynúť nielen nová vydržacia doba, ale hlavne by musel byť preukázaný iný titul ako kúpna zmluva zo dňa 14.03.1974. Nemohol si teda štát započítať dobu oprávnenej držby pred 01.01.1992, nakoľko táto už nebola oprávnená a v zásade teda pre vydržanie bezpredmetná. Ak teda štát nenadobudol vydržaním a ani zmluvou predmetné nehnuteľnosti, nemohol ich dať do Fondu národného majetku a ten do spoločnosti STAR, nakoľko nemohol previesť vlastnícke právo, pokiaľ ho sám nemal v zmysle už spomínanej občianskoprávnej zásady. Takto potom nemohol nadobudnúť vlastníctvo ani terajší odporca, keď prípadne jeho nadobudnutiu

7C/948/1998

11.

vlastníckeho práva vydržaním chýba podmienka oprávnenej držby počas 10 rokov, nech už je počítaná či už od roku 1992 alebo od uzavretia kúpnej zmluvy V 812/98 zo dňa 06.07.1998, ktorou nadobúdala on nehnuteľnosti od spoločnosti STAR, nakoľko pokiaľ predávajúci STAR nebol vlastníkom predmetných nehnuteľností, nemohol ich previesť na odporcu a ten ich zároveň nemohol ani vydržať, pretože jeho vydržacia doba, kedy by súd mohol pripustiť, že odporca bol aj v dobrej viere, bola prerušená zase podaním žaloby zo dňa 23.04.1998, resp. najneskôr návrhom na pripustenie zámeny účastníkov zo dňa 11.05.1999. Teda súd jednoznačne považuje aj kúpnu zmluvu, ktorej vklad bol povolený pod V 812/98 a ktorou terajší odporca nadobudol sporné nehnuteľnosti, za absolútne neplatnú, pretože nadobúdala od nevlastníka.

Pokiaľ ide o námietku odporcu ohľadne jeho pasívnej legitímácie, v zásade súd túto považuje za bezpredmetnú. Fyzická osoba, ktorá je zároveň podnikateľom, je stále tou istou osobou aj pokiaľ nie je úplne správne označená obchodným menom aj s dodatkom (§ 9 ods. 1 ObchZ), ide o odstrániteľnú vadu konania, ktorú je možné odstrániť kedykoľvek v priebehu konania a môže ju urobiť či už účastník, resp. aj súd sám. Tak sa tomu stalo aj v tomto

konaní, kedy navrhovatelia doplnili označenie odporcu o obchodné meno aj s dodatkom a svojim obchodným menom je označený odporca už v hlavičke terajšieho rozsudku.

Pokiaľ ide o nedostatok aktívnej legitímácie navrhovateľky I. Z., tu súd poukazuje na svoje predchádzajúce odôvodnenie, kde táto je právnym nástupcom po pôvodnom účastníkovi, ktorý podal žalobu - O. Z., ktorý v priebehu konania zomrel a súd teda koná so všetkými univerzálnymi sukcesormi

po tomto zomrelom účastníkovi. Aj keď nie je potomkom poručiťky A. Z., je rozhodujúce, že je právnu nástupkyňou a dedičkou po zomrelom navrhovateľovi O. Z. a tým je daná jej aktívna legitímácia.

Pokiaľ ide o námietky odporcu o nedostatku naliehavého právneho záujmu na strane navrhovateľov pri žalobe o určenie, že nehnuteľnosti patria do dedičstva súd uvádza, že táto otázka je dávno vyriešená súdnou praxou. Takýto typ žaloby je jednoznačne určovacou vlastníckou žalobou, avšak nemožno žalovať, že poručiťel je vlastníkom, ale žaluje sa určenie, že nehnuteľnosti patria do jeho dedičstva. Vyhovením takejto žaloby dôjde k obnoveniu pôvodného stavu aj v katastri nehnuteľností, nie je to žiadna výnimka, napríklad aj pri reštitúciách na základe žalôb o vydanie veci bez určovacieho petitu dochádzalo k zápisom, resp. k obnoveniu vlastníctva v katastri nehnuteľností. Po prípadnom úspechu tejto žaloby a vykonanom dedičskom konaní, potom budú zapísaní za vlastníkov už nie právni zástupcovia, ale prípadní dedičia.

Taktiež pokiaľ ide o preukazovanú tieseň alebo nápadne nevýhodné podmienky navrhovateľmi aj v čase uzatvorenia kúpnej zmluvy, boli len dôvodom, pre ktorý mohol účastník od zmluvy odstúpiť a toto preukázané nebolo, navyše toto právo podlieha premlčaniu, kde odporca z opatrnosti námietku premlčania vzniesol. Z tohto dôvodu pokiaľ tieseň a nápadne nevýhodné podmienky nespôsobujú automaticky neplatnosť zmluvy, nebolo potrebné sa s týmito argumentmi ďalej zaoberať, resp. pokiaľ súd konštatoval absolútnu

7C/948/1998

12.

neplatnosť už dôvodu rozporu so zákonom podľa § 39 OZ posudzovanej kúpnej zmluvy zo dňa 14.03.1974, niet dôvodu hľadať ďalšie dôvody absolútnej či relatívnej neplatnosti.

O trovách konania súd rozhodol v zmysle § 151 ods. 3 O.s.p., vzhľadom na zložitnosť prípadu rozhodol, že o trovách konania rozhodne až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Proti rozsudku sp. zn. 7C 948/1998 zo dňa 03.11.2010 podal odporca odvolanie, kde Krajský súd v Žiline, ako súd odvolací tento rozsudok Okresného súdu svojim uznesením sp. zn. 9Co/43/2011 zo dňa 17.03.2011 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Odvolací súd vo svojom zrušujúcom uznesení uviedol nasledovné: Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal vec v rozsahu mu danom ust. § 212 ods. 1 O.s.p. a bez nariadenia pojednávania (§ 214 O.s.p.) rozhodnutie prvostupňového súdu podľa ust. § 221 ods. 1 písm. f/ zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Tak, ako je uvedené už v predchádzajúcich zrušujúcich rozhodnutiach odvolacieho súdu ust. § 157 ods. 2 O.s.p. ukladá súdu odôvodnenie rozsudku okrem iného stručne, jasne a výstižne vyložiť, ktoré skutočnosti má za preukázané a ktoré nie, o ktoré dôkazy oprel svoje skutkové zistenia, akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie dôkazy a aký učinil záver o skutkovom stave, i to ako vec posúdil po právnej stránke. Požiadavke riadneho odôvodnenia rozsudku v zmysle citovaného zákonného ustanovenia zodpovedá skutočnosť, keď jednotlivé preukázané skutkové zistenia sú premietnuté do záveru o skutkovom stave veci. Právnym posúdením veci sa potom rozumie výklad o tom, z akých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu súd vychádzal (prečo pod tieto ustanovenia podriadil zistený skutkový stav) a ako ich prípadne vyložil.

Súd je vždy povinný v odôvodnení svojho rozhodnutia vyporiadať sa so všetkými tvrdeniami účastníkov, t.j. i s takými, ktoré odporujú vykonanému dokazovaniu, lebo len tak je zachovaná zásada vyjadrená v ust. § 18 O.s.p.. Pokiaľ súd nepostupuje v zmysle uvedeného, nielenže odníma možnosť účastníkov

konať pred súdom, ale súčasne koná i v rozpore s ústavne zaručeným právom vyplývajúcim z čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, ktorý svojou povahou obsahuje zásady nestranného a spravodlivého procesu.

Vychádzajúc z vyššie uvedených skutočností je potom potrebné prisvedčiť vedľajšiemu účastníkovi, ktorý vo svojom odvolaní poukázal na nedostatok odôvodnenia rozhodnutia prvostupňového súdu pri hodnotení kúpnej zmluvy zo dňa 14.3.1974, kde súd prakticky len konštatoval, že táto kúpna zmluva bola uzatvorená v rozpore so zákonom.

V situácií, keď prvostupňový súd vytýka tomuto právnomu úkonu nedostatky v súvislosti so zápisom do katastra nehnuteľností (označenie toho, kto má byť vedený ako vlastník) bez toho, aby uviedol konkrétne zákonné ustanovenie, ktoré takýmto postupom bolo porušené a vo všeobecnosti poukazuje len na rozpor s Občianskym zákonníkom, pôsobí "arbitrárne" a účastníkovi odníma možnosť sa voči takémuto rozhodnutiu brániť, najmä s prihliadnutím na ust. § 205 O.s.p., keď tento nemá v rámci odvolacieho konania možnosť "oponovať" a môže vysloviť len nespokojnosť s takýmto rozhodnutím vo všeobecnej rovine a už z týchto

7C/948/1998

13.

dôvodov potom musel odvolací súd napadnuté rozhodnutie prvostupňového súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

To isté platí i v prípade, ak súd bezvýhradne vychádza z dôvodov právoplatného rozhodnutia v inom konaní (v tomto prípade rozhodnutie Najvyššieho súdu sp. zn. 2Cdo 11/93) bez toho, aby tieto vyhodnotil podľa zásad uvedených v § 132 O.s.p. v súvislosti s inými vykonanými dôkazmi.

V priebehu prvostupňového konania bolo vo veci vykonané rozsiahle dokazovanie, pričom táto skutočnosť sa nepremietla do odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, keď z neho nie je zrejmé, akým spôsobom súd vyhodnotil napr. predložené listinné dôkazy (vyjadrenie Doc. JUDr. O. T., CSc. nachádzajúci sa na čl. 94 spisu.

Z ústavného princípu nezávislosti súdu vyplýva i zásada voľného hodnotenia dôkazov, ktorej *expressis verbis* vyjadrená v § 132 O.s.p. a odôvodňuje postup súdu predvídaný v § 120 ods. 1 O.s.p. a preto súd je povinný v každom štádiu konania zvažovať, ktoré dôkazy je potrebné vykonať a posudzovať dôvodnosť návrhu účastníkov - procesných strán na doplnenie dokazovania.

Podľa § 129 ods. 1 O.s.p. dôkaz listinou sa vykoná tak, že predseda senátu alebo samosudca na pojednávaní listinu alebo jej časť prečíta alebo oznámi jej obsah. To neplatí, ak súd vo veci nenariaďuje pojednávanie. Podľa ustálenej judikatúry musí byť tento spôsob vykonania dôkazov zrejmý zo zápisnice o pojednávaní, pričom vykonávanie dôkazov celým spisov súhrne nie je správne, lebo z takéhoto postupu nemožno posúdiť, ktorý konkrétny dôkazný prostriedok z trestného, prípadne iného spisu súd využil, keď spravidla nedochádza k tomu, aby bol v občianskom súdnom konaní čítaný alebo oboznamovaný obsah celého spisu.

Pokiaľ teda tak, ako to vyplýva zo zápisnice o pojednávaní zo dňa 3.11.2010, prvostupňový súd oboznámil obsah spisu a pripojené spisy bez toho, aby uviedol, ktoré konkrétne dôkazy z týchto spisov boli oboznamované i v tejto časti porušil procesné práva účastníkov konania (účastník má právo vyjadriť sa ku každému konkrétnemu dôkazu) a i tento nedostatok preto bude potrebné v ďalšom konaní odstrániť.

V ďalšom konaní bude taktiež povinnosťou prvostupňového súdu zaoberať sa námietkou vedľajšieho účastníka týkajúcou sa záväznosti dôvodov rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, keď poukazuje na to,

že dovolací súd posudzoval otázku prechodu vlastníctva len v súvislosti s ust. § 6 ods. 1 písm. g/ zák. č. 87/1991 Zb.. Posúdenie otázky bezvýhradnej viazanosti dôvodmi právoplatného rozhodnutia je významné i z pohľadu princípu ochrany nadobudnutých práv tretími osobami, ktoré konali v dobrej viere, spoliehajúc sa na platné právo a to i v situácií, keď sám súd prvého stupňa poukazuje na iné rozhodnutia Najvyššieho súdu SR (3Cdo 25/93), kde bol vyslovený iný názor, ako i s prihliadnutím na do spisu predložené odborné vyjadrenia. Chápaniu materiálneho právneho štátu nemôže zodpovedať postup, kedy by prípadné nezákonné rozhodnutie malo byť napravené iným nezákonným rozhodnutím (len preto, že súd vychádza z nesprávneho názoru vysloveného v dôvodoch právoplatného rozhodnutia) a i z tohto dôvodu by súd po vyhodnotení dokazovania mal zaujať stanovisko k otázke prechodu vlastníctva na štát (najmä pokiaľ tak, ako je vyššie uvedené existujú tu rozdielne názory v judikatúre Najvyššieho súdu SR).

Prvostupňový súd teda v zmysle zrušujúceho uznesenia opätovne sa oboznámil s listinnými dôkazmi tak, aby odvolaciemu súdu bolo zrejmé, ktorý dôkazný prostriedok

7C/948/1998

14.

a z ktorého prepojeného spisu súd využil. Zároveň sa oboznámil aj so zápisnicou o pojednávaní z 15.11.2011 vo veci 4C 49/2008 a s rozsudkom zo dňa 15.11.2011 z ktorých zistil, že žaloba Ing. O. D. Trigon, ktorou žiadal, aby súd určil, že je výlučným vlastníkom nehnuteľností zapísaných na LV č. XXX k.ú. B. D. a to budovy súp. č. XXXX s jej súčasťami a príslušenstvom a pozemku parc. KNC č. XXX zastavané plochy a nádvoría o výmere 234 m² bol súdom zamietnutá a to z dôvodu, že súd dospel k záveru, že nie je daný naliehavý právny záujem na žiadanom určení, nakoľko deklarováním vlastníckeho práva navrhovateľa by sa neodstránil súčasný stav, nakoľko by nič nebránilo v tom, aby naďalej pokračovalo konanie 7C 948/1998.

V zmysle najnovšej judikatúry nedostupnej v čase posledného rozhodovania prvostupňového súdu v tejto veci, ale už citovanej aj v rozsudku 4C 49/2008 (Uznesenie NS SR 3Cdo 154/2010) je zrejmé, že v konaní o žalobe, ktorou sa dedič domáha určenia, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Navrhované určenie sa tu vzťahuje k okamihu smrti poručiteľa a okolnosti ktoré nastali po tomto okamihu, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu. Takýto pohľad na daný typ žaloby potom aj v tejto konkrétnej súdnej veci zjednodušuje a zužuje potrebu zisťovania skutkových okolností prípadu na také, ktoré sú potrebné pre posúdenie veci, avšak nastali len do dňa smrti poručiteľky a to do dňa 08.07.1981. V zásade teda možno povedať, že vzhľadom na jednoznačne preukázanú a nerozporovanú skutočnosť ohľadne uzavretia kúpnej zmluvy zo dňa 14.03.1974, ktorou mala poručiteľka previesť svoje vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam, bolo treba len posúdiť otázku platnosti tohto právneho úkonu. K otázke platnosti predmetného právneho úkonu súd podrobne sa vyjadril v predchádzajúcom rozsudku a na tomto zotrváva. V danom prípade ide o absolútnu neplatnosť v zmysle § 39 OZ, platného v čase uzatvárania predmetnej kúpnej zmluvy, pretože predmetný právny úkon (kúpna zmluva) svojím účelom odporuje zákonu. Obsahom právneho úkonu sú jeho podstané, náhodilé alebo vedľajšie zložky a z týchto zložiek môže odporovať zákonu ktorákoľvek, avšak normatívny dôsledok uvedený v § 39 vyvoláva iba rozpor podstatných zložiek právneho úkonu so zákonom, prípade tých zložiek, ktoré nie sú podstatné ex lege, ale ich zaradenie medzi podstatné zložky vyplýva z dohody účastníkov právneho úkonu. Účelom právneho úkonu treba rozumieť jeho hospodárke určenie, ktoré je alebo nie je v súlade s účelom dovoleným zákonom.

V danom prípade právny úkon kúpnej zmluvy medzi fyzickou a právnickou osobou bol aj v čase uzavretia predmetnej zmluvy občianskoprávnym úkonom spravujúcim sa ustanoveniami OZ, avšak samotný OZ nedával vtedy odpoveď na vlastníctvo k veci právnickej osoby. OZ v ustanovenia § 18 a 21 iba vymedzoval, že subjektami občianskoprávných vzťahov sú i socialistické organizácie, vymenoval ich typy a určil, že účastníkom týchto vzťahov môže byť i štát. Odpoveďou na vzťah socialistických organizácii k majetku dával H.z (Zákon č. 109/1964 Zb), kde článok III Zásad hospodárskych vzťahov tohto zákonníka určoval zásadu, že k plneniu úloh hospodárskej a kultúrnej výstavby zriaďoval štát štátne organizácie a zveril im do správy časti národného majetku, zatiaľ čo družstevné a spoločenské organizácie hospodárili ako s vlastným majetkom, tak okrem neho aj s majetkom národným, ktorý im

štát zveril do užívania a jednotné roľnícke družstvá hospodárili tiež s pôdou, ktorá bola v ich spoločnom užívaní. Pokiaľ išlo o štátne organizácie, táto zásada vyjadrovala, že im nebolo priznané vlastnícke právo k majetku s ktorým hospodárili, lebo vlastníkom majetku, ktorý užívali k svojej hospodárskej

7C/948/1998

15.

činnosti bol štát a v právnych vzťahoch preto vystupovali ako nositelia práva správy národného majetku. (z odôvodnenia rozsudku NS SR 3Cdo 25/1993)

Opätovne teda súd poznamenáva, že na základe predmetnej kúpnej zmluvy nebolo možné, aby národný podnik, ako štátna organizácia nadobudol predmetné nehnuteľnosti do svojho vlastníctva, tento síce mohol konať vo svojom mene, ale pokiaľ v zmluve bolo napísané, že nehnuteľnosti kupuje kupujúci (národný podnik), nebola nikde ani len poznámka, že kupujúci vystupuje len ako nositeľ práva správy nadobúdaného majetku a že vlastníkom predávaných nehnuteľností sa stane štát, je nutné považovať uvedenú zmluvu za absolútne neplatnú, ktorej obsah odporuje zákonu (§ 39 vtedy platného OZ a článku III zásad hospodárskych vzťahov H.z.), pretože nebolo možné, aby národný podnik nadobudol nehnuteľnosť do vlastníctva sám. Prvostupňový súd opätovne poukazuje na svoje odôvodnenie z predchádzajúceho rozsudku, ktoré považuje za dostatočne vyčerpávajúce. Že došlo následne v evidencii nehnuteľností k zápisu v rozpore so znením zmluvy, nie je pre posúdenie veci podstatné. Len pre ilustráciu možno uviesť, že ani v súčasnosti by nebolo možné hovoriť o perfektnom úkone, pokiaľ by vôľou malo byť nadobudnutie nehnuteľnosti štátom a nejaký, napr. štátny orgán, ktorý by v mene štátu konal, by v zmluve uviedol, že nadobúda predmetnú nehnuteľnosť sám. Nebolo by možné bez ďalšieho vyvodzovať, že na základe takéhoto právneho úkonu sa stal vlastníkom automaticky štát a nič by na tom nemenilo ak by aj dosiahol štát zápis teraz v Katastri nehnuteľností v rozpore s textom zmluvy.

Vzhľadom na vyššie uvedený právny názor prvostupňového súdu súd už len stručne uvádza, že pokiaľ ide o námietku vedľajšieho účastníka ohľadne záväznosti dôvodov rozhodnutia Najvyššieho súdu SR 2Cdo 11/1993 v tomto rozhodnutí je výslovne, jasne a jednoznačne konštatované, že nehnuteľnosti neprešli na štát a preto nemožno považovať žalobcov za aktívne legitimovaných k uplatňovaniu reštitučného nároku podľa zákona č. 87/91 Zb. z dôvodu uvedeného v ustanovení § 6 ods. 1 písm. g) zákona. Akýkoľvek iný výklad je len špekuláciou a v danom prípade ani nepodopretý argumentáciou a rozborom použitých metód výkladu. Naopak, znenie právnej vety v rozsudku NS SR 3Cdo 25/1993 naznačuje, že vec prešla na štát v zmysle § 6 ods. 1 písm. g) Zákona č. 87/1991 Zb. aj keď kúpnu zmluvu, ako kupujúci uzavrel štátny podnik. Je zrejmé, že práve tento rozsudok rieši len otázku reštitúcií v obdobných prípadoch. Taktiež pokiaľ sa má súd vyjadriť k listinnému dôkazu a to k stanovisku Doc. JUDr. O. T. CSc., tak toto je v súdenom prípade nepodstatné. V podstate len popisuje právny stav v období do roku 1989, avšak nemá ambíciu a ani sa nepokúša vyriešiť otázku platnosti predmetnej kúpnej zmluvy, resp. jej nedostatkov či formulácií a závery v podstate nie sú odôvodnené, ide len o konštatovania.

Prvostupňový súd konštatuje, že ani v zmysle vnútroštátnej ani európskej konformnej judikatúry nie je potrebné v odôvodnení rozsudku vyporiadať sa úplne so všetkými, často len špekulatívnymi tvrdeniami účastníkov.

V danom prípade teda súd konštatuje, že v čase smrti poručiteľky táto bola vlastníčkou predmetných nehnuteľností, avšak vzhľadom na konštatovanie najnovšej judikatúry konštatuje, že bolo potrebné skúmať okolnosti vlastníctva predmetných nehnuteľností len do smrti poručiteľky.

7C/948/1998

16.

Pokiaľ sa však má vypoariadať s názorom odvolacieho súdu ohľadne princípu ochrany nadobudnutých práv tretími osobami, ktoré konali v dobrej viere, spoliehajúc sa na platné právo súd konštatuje, že v podstate od uzavretia kúpnej zmluvy až do svojej smrti nič nebránilo porúčiteľke domáhať sa vyslovenia jej neplatnosti. Taktiež následne aj po zmene v spoločnosti žaloba v konaní 5C 336/1991 bola podaná správne a mohla byť úspešná podľa názoru súdu bez potreby zmeny na reštitučnú žalobu, resp. mohlo byť požadované rozhodnutie v zmysle petitu žiadaného v tomto konaní. Pokiaľ vychádzame z ústavnej zásady, že vlastníctvo nie je len právom, ale vlastníctvo aj zaväzuje, je zrejmé, že dlhodobá nečinnosť a nechránenie svojho majetku porušuje ďalší základný princíp a to je princíp právnej istoty, resp. princíp ochrany nadobudnutých práv tretími osobami konajúcimi v dobrej viere, spoliehajúc sa na platné právo. Z tohto pohľadu potom treba brať do úvahy aj § 3 ods. 1 teraz platného OZ, kedy obmedzenie výkonu subjektívnych práv je dané predovšetkým právom na výkon subjektívnych práv iných subjektov, pričom nezáleží na to, či ide o výkon práv rovnakého druhu (teda napr. výkon vlastníckych práv). V zmysle tohto ustanovenia nemožno teda vylúčiť, aby sa hoci aj úplne výnimočne prihliadlo aj na okolnosti spočívajúce v osobe alebo v pomeroch účastníka, resp. veci, pričom by malo ísť o také okolnosti, ktoré svojou závažnosťou tento mimoriadny ohľad vyžadujú. V danom prípade nebolo preukázané, že by odporca nenadobudol nehnuteľnosti v dobrej viere, slúžia mu k podnikaniu a tvoria jeho nezanedbateľný majetok. Oproti tomu, právna predchodkyňa žalobcov sa po dlhú dobu od uzavretia kúpnej zmluvy až do svojej smrti nepokúsila domôcť sa svojho vlastníckeho práva a teda tretie osoby mohli mať dôvod na to, domnievať sa, že prevod jej majetku za jej života bol v poriadku a v súlade s právom, navyše dostala za predmetné nehnuteľnosti odplatu bez ohľadu na to, či táto bola v správnej výške. Aj účelom reštitúcií nebolo napravenie všetkých krívd, išlo o pokus o zmiernenie týchto krívd. Súd teda žalobu zamietol len z jedného dôvodu a to že výnimočne prihliadol na vyššie citované okolnosti a má za to, že v danom prípade by došlo k porušeniu ochrany práv vo vzťahu k odporcovi a teda kladný rozsudok pre navrhovateľov by porušoval už vyššie menované ústavné princípy.

O trovách konania súd vzhľadom na zložitosť prípadu rozhodol v zmysle § 151 ods. 3 OSP.

Poučenie:

: Proti tomuto rozsudku možno podať odvolanie v lehote 15 dní odo dňa jeho doručenia na Okresný súd Dolný Kubín (§ 204 ods. 1 O. s. p.).

V prípade podania odvolania, toto treba podať v potrebnom počte rovnopisov a s prílohami tak, aby jeden rovnopis zostal na súde a aby každý účastník dostal jeden rovnopis. V tomto prípade v troch vyhotoveniach. Ak účastník nepredloží potrebný počet rovnopisov a príloh, súd vyhotoví kópie na jeho trovy.

V odvolaní sa musí okrem všeobecných náležitostí podania stanovených v § 42 ods. 3 O. s. p. (ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka a čo sleduje, jeho datovania a podpísania) uviesť, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, v čom sa

toto rozhodnutie alebo postup súdu považuje za nesprávny a čoho sa odvolateľ domáha (§ 205 ods. 1 O. s. p.).

Odvolanie proti rozsudku alebo uzneseniu, ktorým bolo rozhodnuté vo veci samej, možno odôvodniť len tým, že

- a) v konaní došlo k vadám uvedeným v § 221 ods. 1,
- b) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
- c) súd prvého stupňa neúplne zistil skutkový stav veci, pretože nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,

- d) súd prvého stupňa dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
- e) doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú tu ďalšie skutočnosti alebo iné dôkazy, ktoré doteraz neboli uplatnené (§ 205a),
- f) rozhodnutie súdu prvého stupňa vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 205 ods. 2 O. s. p.).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda a dôvody odvolania môže odvolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na odvolanie (§ 205 ods. 3 O. s. p.).

V prípade, že nebude dobrovoľne splnená povinnosť uložená týmto rozhodnutím, môže sa osoba oprávnená z rozhodnutia domáhať uspokojenia svojho nároku návrhom na vykonanie exekúcie podľa osobitného zákona - zákon č. 233/1995 Z. z. v znení neskorších zmien; ak ide o rozhodnutie o výchove maloletých detí, návrhom na súdny výkon rozhodnutia (§ 251 ods. 1 O. s. p.).